

Дарителството в България през 2020 г.

Проучване и анализ на
Български дарителски форум

Дарителството в България през 2020 г. ¹

СЪДЪРЖАНИЕ

Обща картина на дарителството в България през 2020 г.	2
Колко са дарените средства?	2
Кои са дарителите?.....	2
Каква е средата за развитие на дарителството?	10
Подробно представяне на данните от изследването на дарителски практики и нагласи към дарителството в България през 2020 г.	11
1. Компании.....	11
2. Фондации.....	15
3. Физически лица.....	18

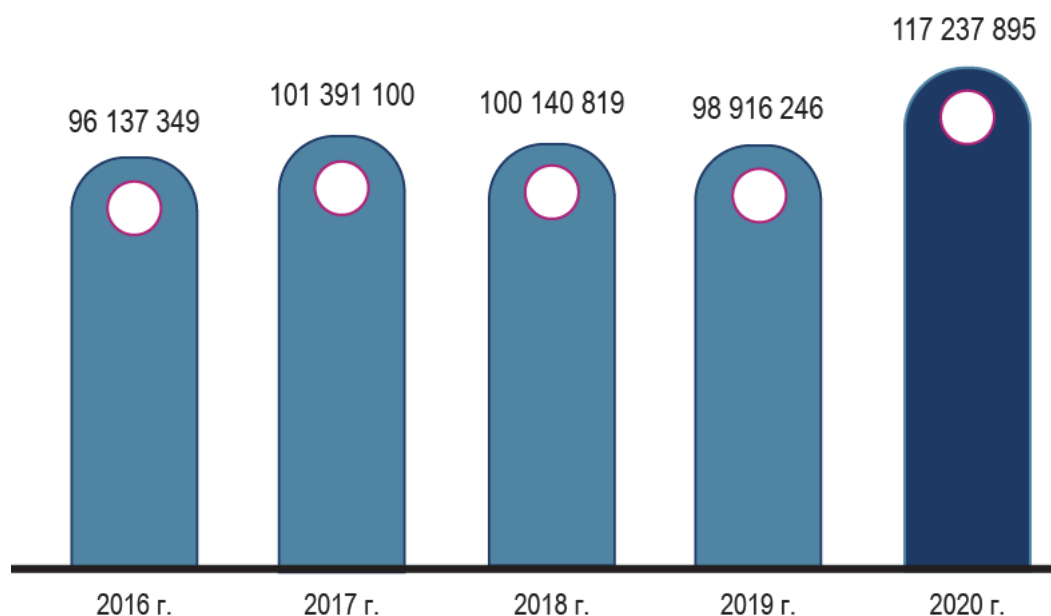
¹ Анализът се основава на база данни от Национална агенция по приходите за декларирани дарения от компании, еднолични търговци и физически лица, преглед на отчети в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, преглед на отчети на международни донорски организации, социологическо проучване, проведено от агенция „Алфа Рисърч“ през месец юни 2021 г., както и разширени въпросници до компании и фондации сред общността на дарителите в България; справка от трите мобилни оператора за даренията с обаждане и SMS и преглед на отчетите на съществуващите дарителски платформи в страната.

ОБЩА КАРТИНА НА ДАРИТЕЛСТВОТО В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2020 Г.

КОЛКО СА ДАРЕНИТЕ СРЕДСТВА?

Общата дарена сума от компании, фондации, физически лица и еднолични търговци през 2020 г. е **117 237 895 лева**. Спрямо 2019 г. това е с 19% или 18,3 млн. лева повече.

Фиг. 1: Общ обем на даренията за последните 5 години, лева

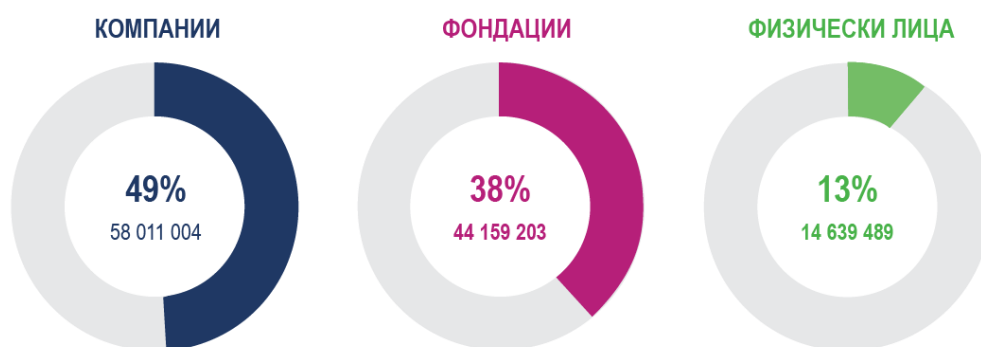

КОИ СА ДАРИТЕЛИТЕ?

През 2020 – година на безпрецедентна криза, причинена от COVID-19 пандемията, станавме свидетели на неимоверна мобилизация за борба с вируса и негативните последици от него в страната. Компании, фондации и хора даряваха активно и обединиха усилия и ресурси с местни и национални институции за справяне с кризата.

Най-голям дарител на финансови средства през 2020 г. са компаниите, следвани от фондациите. Даренията от индивидуални дарители се нареждат на трето място.

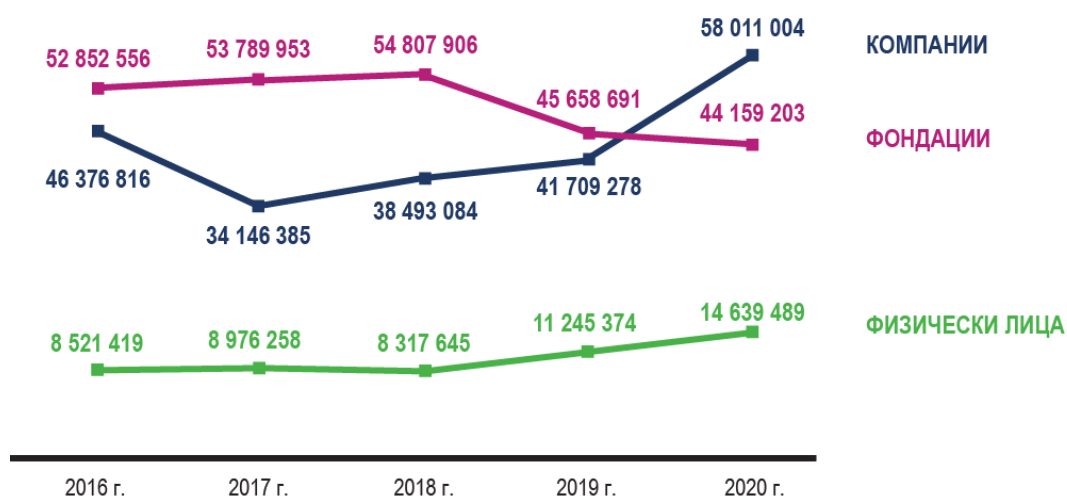
Фиг. 2: Обем дарени средства по източници за 2020 г., лева

За последната година се наблюдава следното:

- **Значителен ръст на даренията от компании с 39% спрямо 2019 г.;**
Компаниите са дарили почти половината от предоставената подкрепа (или 49%);
- **Сравнително запазване на обема средства, дарени от фондации - през 2020 г. се наблюдава лек спад от 3% спрямо предходната година.**
- **Ръст от 30% за даренията от физически лица в сравнение с предходната година;**

Фиг. 3: Дарени средства по източници за последните 5 години, лева

Компаниите:

- **Обем дарения: 58 011 004 лева.** За първи път от 5 години насам компаниите изпреварват фондациите по обем дарени средства. Спрямо 2019 г. се регистрира ръст от 39% или с 16 млн. лева повече в обема предоставени дарения.
- **Сфери на подкрепа:** „Здравеопазване“ е сферата, за която компаниите са дарявали най-много през 2020 г. В отговор на кризата с COVID-19 и апелите за помощ от страна на институции и болнични заведения, корпоративните дарения бяха предимно на финансови средства и материали (специализирана апаратура, тестове, дезинфектанти, лични предпазни средства). Освен за здравеопазване, компаниите даряваха и за инициативи и проекти в образователната и социална сфери, свързани с необходимостта от трансформиране на подкрепата за най-уязвимите в кризата.

Фиг.4: Приоритетни сфери на подкрепа от компании през 2020 г.

- **Основни наблюдения**

- От 2017 г. насам обемът дарени средства от компаниите плавно нараства, като през 2020 г. бележи ясно изразен пик вследствие мобилизацията за справяне с кризата от пандемията и широкоспектърните последици от нея. Подобен пик на корпоративните дарения бе наблюдаван през 2012 г. (наводнението в село Бисер) и 2014 г. (наводненията в кв. Аспарухово, гр. Варна и гр. Мизия).
- През 2020 г. компаниите, освен че реагираха за ограничаване разпространението на пандемията (чрез директни дарения за здравната система), трансформираха и практиките си в традиционния начин на

подпомагане към гражданските организации и каузите, за които те работят. Така например **Общественият борд на TELUS International България** взе решение да увеличи сумата за финансиране на проект в рамките на финансиращата си програма и постави тематичен фокус за подкрепа на уязвими от кризата общности. **УниКредит Булбанк**, следвайки дарителските нагласи на своите служители, насърчи инициатива за набиране на средства чрез добавяне на допълващо корпоративно дарение. То бе предоставено в полза на граждански организации, които работеха на терен и оказваха подкрепа на засегнатите от кризата групи и семейства. Множество са примерите на компании, които се включиха в създадените спешни фондове за оказване на помощ на национално и местно ниво или такива, които приложиха маркетинг, обвързан с кауза, с което привлякоха и ангажираха свои служители, клиенти и партньори в общите усилия срещу кризата (**A1 България, Виваком, Теленор България**). Други компании реорганизираха вътрешни процеси и съумяха да стартират производство, за да дарят консумативи на работещите на първа линия медици (напр. **ТехноЛогика** изработиха и предоставиха защитни шлемове).

- И през изминалата година отново се регистрира по-малък брой компании, декларирали дарения, но със значително по-голям обем дарени средства. В същото време остава пренебрежимо малък броят на компаниите-дарители спрямо общия брой на юридическите лица, подали декларация по чл. 92 от ЗКПО за 2020 г. (едва 0,63%). Очевидно предложението от страна на държавната администрация стимул за намаляване на дължими данъци по ЗКПО чрез направени реални и декларирани дарения в подкрепа на значими обществени каузи не е ефективен.

Фондациите:

- **Обем дарения: 44 159 203 лева.** В пандемичната 2020 г. даренията от фондациите регистрираха лек спад от 3% в общия обем спрямо предходната година.
- **Сфери на подкрепа:** „Социална подкрепа“ и „Образование и наука“ са двете приоритетни сфери, за които фондациите предоставиха дарителски ресурс. С произтеклите негативни социално-икономически последици от кризата (увеличен ръст на безработницата, ограничен достъп до социални услуги) се откриха и остри нужди за незабавна подкрепа на най-уязвимите хора (деца и възрастни с увреждания, самотно живеещи възрастни хора, семейства в крайна бедност и др.).

Фиг.5: Приоритетни сфери на подкрепа от фондации през 2020 г.

• Основни наблюдения

- Инвестираните от фондациите 44 млн. лева през 2020 г. формират 38% от общия обем дарени средства в общественозначими каузи в страната.
- Макар и да се отличават с традиционна и утвърдена във времето като процедури и подход подкрепа, фондациите (международни и български) съумяха да трансформират своите програми и механизми за подпомагане, с което да бъдат оптимално полезни на различните общностни групи, пряко или косвено засегнати от кризата.
- Още в първите месеци след обявяване на пандемията бяха създадени целеви фондове за спешна подкрепа на деца и семейства, хора с увреждания и такива в риск от крайна социална изолация или нарушаване на граждански права, вкл. за деца и жени в риск от домашно насилие или насилие, основано на пола. Примери в това отношение са: **фонд „Обединени срещу COVID-19“**

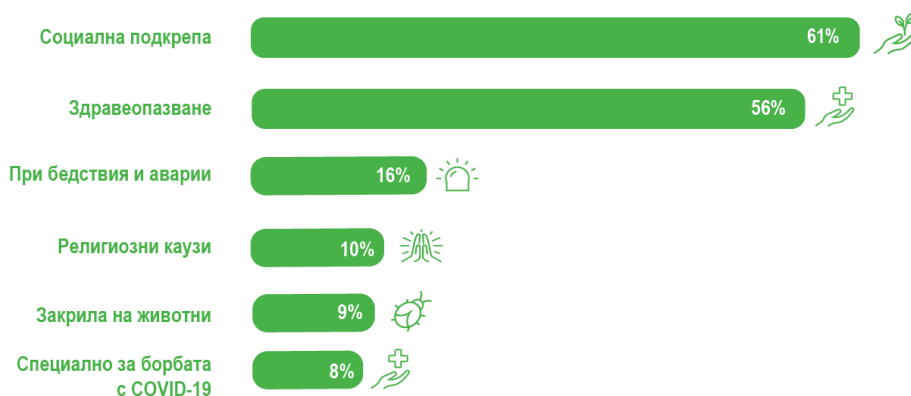
(иницииран от БДФ и Фондация „Америка за България“ с подкрепата на Посолството на САЩ в България и Американската търговска камара; който разпредели над 1 млн. лева в подкрепа на 106 лечебни заведения, общини, граждански организации, читалища, училища и микро и малки бизнеси с идеи за социална подкрепа на засегнатите от кризата хора), **Проектът #ЗАДОБРОТО и фондация Бикоуз** – кампания за спешни нужди в отговор на кризата, **Програма ИРИС** по инициатива на **фондация „Работилница за граждански инициативи“**, БДФ и **Национална мрежа за децата с основен дарител Фонд „Мечтата на Таня“** (създаден с цел подкрепа на засегнатите от COVID-19 семейства и предотвратяване на раздяла между деца и родители), **Спешен фонд за борба с домашното насилие на Български фонд за жените**, **Специалното издание на ПРОМЯНАТА 2020.**

- Фондациите останаха основен финансов източник за гражданските организации и неформални инициативни групи, които се застъпват за интересите и правата на различни уязвими групи. В същото време, те, като неделима част от гражданската инфраструктура в страната, продължиха работата си в посока търсене и реализиране на значителен брой партньорства между институции и частния сектор с цел повишаване на ефективността на дарителските усилия и достигане до максимален брой нуждаещи се от подкрепа хора. Това взаимодействие комбинира ресурси, експертиза и база данни, което в момент на криза е ключово с оглед спешността на ситуацията и необходимостта от бърза реакция и устойчиви резултати.
- Сред проучените фондации с активни програми в страната фондация „Америка за България“ (ФАБ) за поредна година е с най-голям обем предоставени дарения. В последните 5 години фондацията дарява по 30 млн. лева средно всяка година. През 2020 г. инвестираните от ФАБ средства са с 6% по-малко в сравнение с 2019 г., но въпреки това приносят и остава значителен, като формира 58% от целия обем дарени средства от фондации.

Физическите лица:

- **Обем дарения: 14 639 489 лева**
- **Сфери на подкрепа:** През 2020 г. се запазва делът на хора, които даряват за социална подкрепа спрямо предходната година, а в отговор на кризата е нараснал делът даряващи за здравеопазване. 8% от участвалите в проучването изрично са посочили, че са дарявали средства за борбата с COVID-19.

Фиг.6: Приоритетни сфери на подкрепа от физически лица през 2020 г.

• Основни наблюдения

Националното представително проучване за последната година регистрира ръст в дарителската активност на българските граждани и очертава следните основни тенденции:

- Ръст на дарявалите през 2020 г. (от 40% до 47%), който до голяма степен е реакция на COVID-19 кризата. Запазва се йерархията на формите на дарение: пари, вещи, труд, като и трите регистрират ръст.
- Както и в предишни години с най-висока дарителска активност се открояват хората на възраст 30 – 50 г., икономически активни жители в големите градове. В кризата обаче дарителската активност се разширява също възрастово (към по-млади хора) и географски (жители на по-малки населени места).
- Независимо от повишената активност, делът на декларираните дарения за данъчни облекчения остава нисък, като аргументите са познати от предишни години – даряване без документи и заявена незаинтересованост от ползване на данъчни облекчения. Даренията продължават да се правят основно в кутия, чрез SMS, закупуване на свързан с кауза продукт или доброволен труд, което също затруднява декларирането им за данъчни облекчения.
- Запазва се и йерархията на подкрепяните каузи. По-съществен ръст е налице за свързани с COVID кризата каузи, като проучването регистрира такъв за здравните като цяло (от 42% до 56%), както предполагаемо част от хората са определили

даренията си от 2020 г. Изрично посочилите, че са дарявали заради COVID-19 кризата, са 8 на сто. Религиозните каузи (отново също вероятно в контекста на здравната криза) също бележат ръст. Макар и в по-малка степен, ръст е налице и в дела на дарявалите за каузи, свързани с човешките права.

- Болшинството от хората предпочитат да даряват без посредничество на институции или други организации: 85% заявяват, че са подпомогнали директно нуждаещи се.
- Аналогична на предишни години е йерархията на мотивите да се дарява: желание да се помага и отношението към конкретен проблем. Макар и плахо, активността на гражданските организации през миналата година намира отражение в повишения дял граждани, които заявяват, че са водени от доверие към организацията, чрез която даряват.

Едноличните търговци:

- **Обем дарения: 428 199 лева**
- **Сфери на подкрепа:** здравеопазване, местни каузи на граждански организации, социална подкрепа на хора в нужда.
- **Основни наблюдения**
По данни на НАП през 2020 г. се наблюдава увеличение спрямо 2019 г. с 41% в обема дарени средства, декларирани от едноличните търговци, при намален брой на деклариралите дарения сред тях с 13%. Обемът дарени от ЕТ средства през годината формира 0,4% от общия обем дарени средства.

КАКВА Е СРЕДАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ДАРИТЕЛСТВОТО ПРЕЗ 2020?

„Солидарност“ е една от думите, с които много бързо свикнахме да асоциираме 2020 – година на здравна, социална и икономическа криза с глобален обхват и дълготрайни негативни последици. На фона на изключителния темп на разрастване на COVID-19 пандемията се издигна огромна вълна от човешка съпричастност, грижа и мобилизация. Хиляди хора, компании и фондации осъзнато избраха да дарят пари, време, труд или други ресурси, с които реално да помогнат на най-уязвимите и борещите се на първа линия.

2020 беше година и на сериозна политическа нестабилност, през която гражданските организации, освен да работят на терен за справяне с кризата, трябваше и да отстояват своята роля на гарант за демокрация и граждански свободи. Бяхме свидетели на поредица от публични изявления и законодателни инициативи, които целяха дискредитиране на неправителствените организации, заглушаване на техния глас и ограничаване на дейността им. Бяха направени опити да се приемат законодателни промени, чрез които да се ограничи финансирането на ЮЛНЦ и да се вмени допълнителна административна тежест. Мерки за облекчаване на негативните последици от кризата за гражданските организации не бяха предвидени. Липсваше политическа воля и за стартиране работата на Съвета за развитие за гражданско общество към правителството.

През месец ноември 2020 г. в медиите бяха изнесени факти за недобросъвестно управление на дарителски ресурси от страна на дарителската платформа Help Karma – към онзи момент с висока популярност сред индивидуалните дарители и значителен обем на набраните дарения. Разкритията предизвикаха скандал и сериозен негативен отзвук сред обществото. **Група организации, които работят за развитие на дарителството и гражданското общество в България, изразиха категорично мнение**, че дискусиата за подобни случаи следва да бъде в посока на първопричината и контекста, в който те възникват. В отворено писмо до медиите и заинтересованите страни беше припомнено, че още през 2016 година, когато започнаха скандалите около Център „Фонд за лечение на деца“ към Министерство на здравеопазването, довели до закриването му и прехвърлянето на дейността му в НЗОК, са били предоставени аргументирани доводи, че това неминуемо ще доведе до лавина от дарителски кампании за лечение, за които няма ясен регламент, а съдбите на стотици деца ще зависят от дарители.

На този фон, в края на ноември 2020 г., в закона за държавния бюджет бе направен опит да се планира държавно субсидиране на несъществуващо сдружение „дари.бг“ с 1 116 000 лв. без да са посочени мотиви. Тази законотворческа инициатива илюстрира за пореден път, че законодателната воля в страната е само привидно, но не и реално подкрепяща развитието на дарителството.

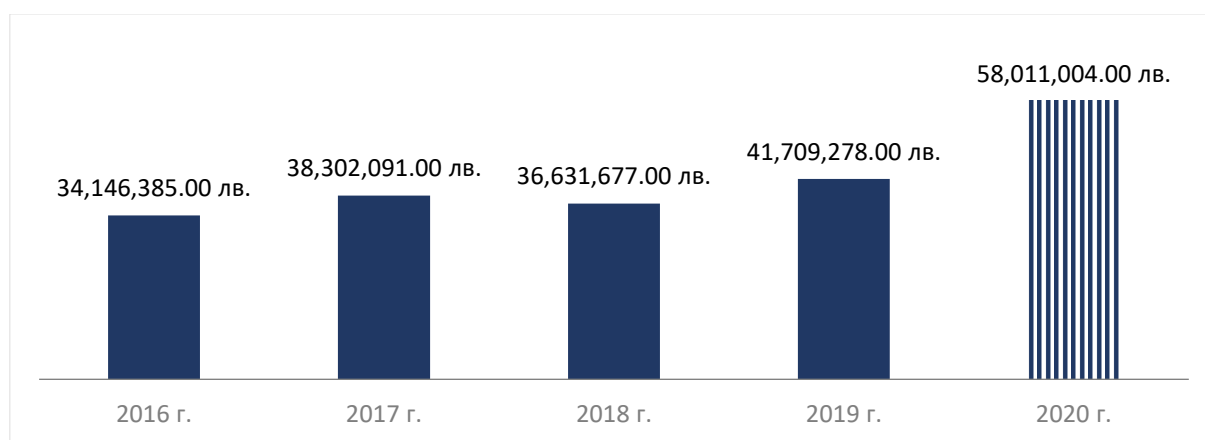
ПОДРОБНО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДАННИТЕ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО НА ДАРИТЕЛСКИ ПРАКТИКИ И НАГЛАСИ КЪМ ДАРИТЕЛСТВОТО В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2020 Г.

1. Компании

1.1. Размер на даренията

През 2020 г. компанията са дарили общо **58 011 004 лева**². Спрямо предходната 2019 г. се отчита 39% ръст на декларираните дарения от компании. Техният дял формира 49% от общия обем дарени средства през годината.

Фиг. 7: Графика за обема на даренията от компании за последните 5 години, лева

1.2. Брой дарители

Фирмите, обявили дарения през изминалата година, са **2 260**. Спрямо 2019 г. се регистрира 10% спад на броя на компанията, декларирали дарени средства.

Запазва се тенденцията на изключително нисък процент компании, които декларирали направени дарения. През 2020 г. броят юридически лица, декларирали предоставена подкрепа под формата на дарения, е едва **0,63%** от общия брой лица, подали своите декларации по ЗКПО.

Фиг. 8: Графика за броя компании, декларирали дарения за последните 5 години

² Съгласно справка от НАП за декларираните дарения в годишната данъчна декларация по ЗКПО през 2020 г.

1.3. Категории получатели

Нормативната рамка в България дефинира 4 основни групи получатели на дарения. Съгласно ЗКПО всяка от компаниите, направила дарение през финансовата година, декларира към коя от групите се съотнася организацията или физическото лице, получило дарението. Различните групи получатели на дарения са обвързани с методологията, по която се изчисляват данъчните облекчения за дарителите, а именно: при дарения в полза на лица с код 01 данъчното облекчение е до 10% приспадане от сумата на данъчната основа, в полза на лица с код 02 – до 50% от данъчната основа, в полза на лица с код 03 – до 15% от данъчната основа и при дарения в полза на лица с код 04 облекчението е без ограничение в размера на разхода за дарение при конкретните условия.

Фиг. 9: Справка за направени дарения от декларациите по чл. 92 от ЗКПО за 2019 и 2020 г.

Показател	2019		2020	
	Брой лица, направили дарение	Сума на направените дарения	Брой лица, направили дарение	Сума на направените дарения
Дарения в полза на лица с код 01: здравни и лечебни заведения; специализирани институции за предоставяне на социални услуги за деца и възрастни; детски ясли, детски градини, училища, висши училища или академии; регистрирани в страната вероизповедания; специализирани предприятия или кооперации на хора с увреждания; хора с увреждания; лица, пострадали при бедствия по смисъла на Закона за защита при бедствия, или на семействата им; Българския Червен кръст; социално слаби лица; деца с увреждания или без родители; юридически лица с нестопанска цел, регистрирани в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за общественополезна дейност, с изключение на организации, подпомагащи културата по смисъла на Закона за меценатството; Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници"; комуни за лечение на наркозависими, както и на наркозависими лица за тяхното лечение; детския фонд на Организацията на обединените нации (УНИЦЕФ)	2 477	41 613 667	2 227	57 616 186
Получатели с код 02				
Център „Фонд за лечение на деца“	12	47 900	15	331 458
Център „Фонд за асистирана репродукция“				
Получатели с код 03				
По реда и условията на Закона за меценатството	4	40 910	6	35 248
Получатели с код 04				
Дарения на компютри и периферни устройства за тях, произведени до една година преди датата на дарението, в полза на български училища, включително висши училища	8	6 801	12	28 112
Общо:	2 501	38 302 091	2 260	58 011 004

Запазва се тенденцията в последните 5 години по-малък брой компании да декларират направени дарения на годишна база и в същото време обемът дарени средства да расте. От това следва допускането, че средно компаниите са дарявали по-големи суми в сравнение с предходната година за получатели с код 01.

През 2020 г. се регистрира спад от 10% сред броя компании, декларирали направени дарения, който се определя основно от по-малкия брой компании, предоставили подкрепа за получатели с код 01. Ръстът на деклариралите дарения в останалите три групи получатели, разгледани в сравнение за всяка, не компенсират значителната разлика в първата група, където най-много юридически лица са декларирали дарения по ЗКПО.

Броят на компаниите, декларирали дарения за получатели с код 02 и 04, расте. Значителен ръст в обема дарени средства се регистрира както в полза на НЗОК за дейности във връзка с лечението на деца и „Фонд за асистирана репродукция“, така и при дарените компютърни устройства в полза на български учебни заведения.

1.4. Сфери на подкрепа

Проучване на БДФ за сферите на подкрепа от страна на компаниите посочва отличителна разлика в традиционно подкрепяните от тях – тази година на първо място компаниите са дарявали за „Здравеопазване“ (43%). Този избор логично следва извънредно създамата се кризисна ситуация вследствие на глобалната пандемия с COVID-19. Още в първите месеци от разразяване на кризата компаниите щедро отговориха на апелите на Министерство на здравеопазването и лечебните заведения за подкрепа. 42% от компаниите, участвали в проучването, посочват, че са предоставили подкрепа за образование и наука, а 36% - за социална подкрепа. Част от тях са следвали утвърдените си дарителски програми в тези сфери, с което не са прекъснали подкрепата си към партньорски организации, с които работят. Друга част са пренасочили средства след идентифицирането на нови и спешни нужди за най-уязвимите в кризата групи.

„Човешки права“ е сферата, която компаниите традиционно подкрепят най-малко.

Фиг. 10: Сфери на подкрепа от страна на компаниите за 2020 г.

Най-честите получатели на дарения от компаниите през 2020 г. са здравните и лечебни заведения, общините, специализираните институции за деца или възрастни хора, гражданските организации (сдружения и фондации).

Най-предпочитаните механизми, чрез които компаниите са дарявали средства през годината, са: директни дарения за реализиране на дейност, нефинансови дарения (материали, продукти, услуги), доброволен труд на служителите, дарителство по ведомост и маркетинг, свързан с кауза.

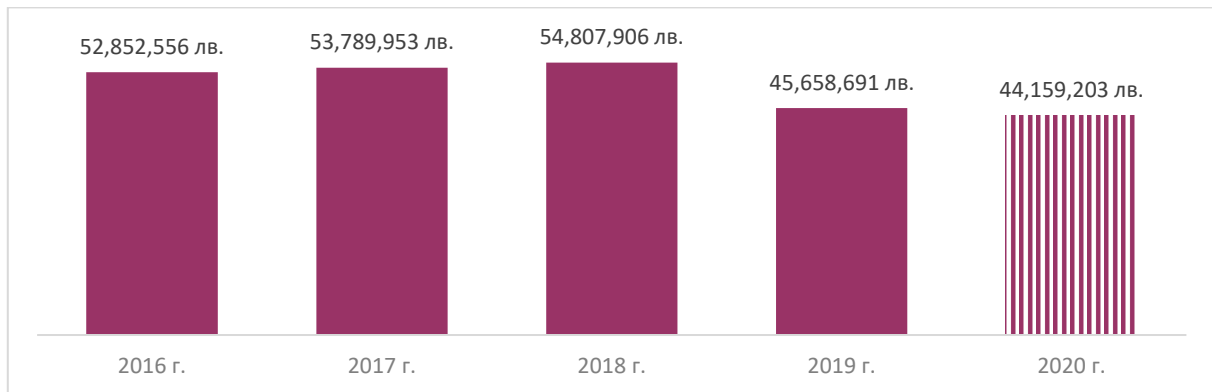
През 2020 г. значителна част от даренията от компаниите са предоставени и чрез специално създадените фондове за оказване на спешна подкрепа на най-засегнатите от COVID-19 кризата – част от тях инициирани от граждански организации или общинска администрация.

2. Фондации

2.1. Размер на даренията

Общата сума дарения от фондации през 2020 г. е **44 159 203 лева**. Обемът се формира от средствата за предоставени грантове, стипендии, награди или директно финансиране на дейности, направени от български и международни фондации. Спрямо 2019 г. се отчита спад от 3%.

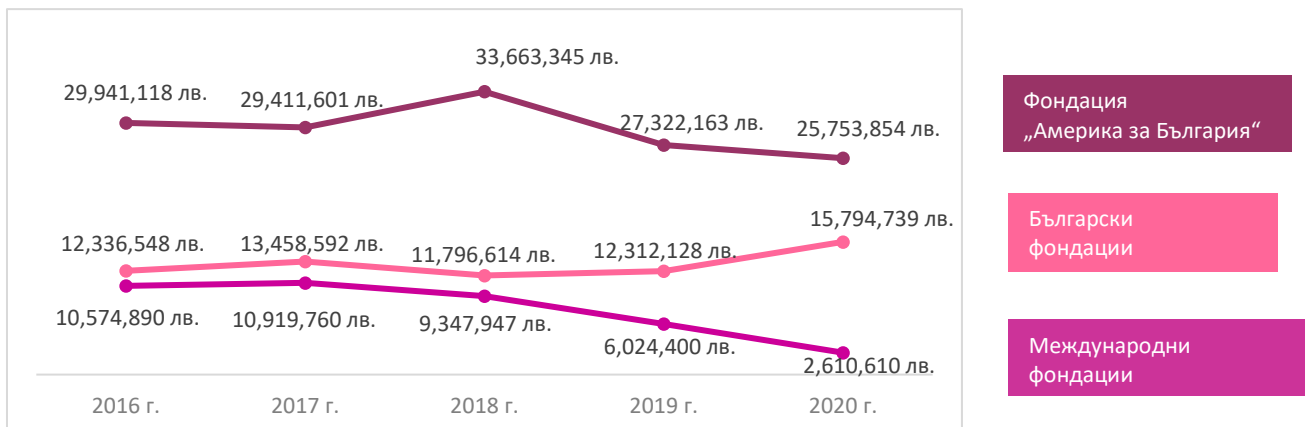
Фиг. 11: Графика на общия обем дарения от фондации за последните 5 години, лева

Обемът дарения, предоставен от международни фондации с активни програми в България, бележи спад от 57% спрямо 2019 г. Спад в обема дарения, но пренебрежимо малък (с 6%), се наблюдава и при Фондация „Америка за България“. Българските фондации през 2020 г. са предоставили с 28% по-голям обем подкрепа спрямо 2019 г.

Запазва се тенденцията Фондация „Америка за България“ да е организацията с най-много дарени средства. За по-обективно отразяване на полето дарените средства от нея се представят отделно от даренията, направени от останалите фондации, включени в проучването.

Фиг. 12: Дарени средства от български и чуждестранни фондации и фондация „Америка за България“ за последните 5 години, лева

2.2. Сфери на подкрепа от фондациите

В контекста на социална изолация и ограничен достъп до социални и образователни услуги за най-уязвимите представители на различни общностни групи, фондациите насочиха своята подкрепа директно към тях. Даренията в социалната сфера бяха насочени предимно за обезпечаване нуждата от хранителни продукти и други стоки от първа необходимост, психологична подкрепа от разстояние и продължаваща интервенция въпреки изолацията. За достъп до качествено образование фондациите инвестираха ресурси за осигуряване на устройства за деца от семейства с нисък социален статус, разработване на онлайн образователни приложения или ресурси, както и допълваща работа с експерти и пр.

„Човешки права“ е сферата, която се подкрепя традиционно предимно от фондациите.

Фиг. 13: Сфери на подкрепа от фондациите през 2020 г.

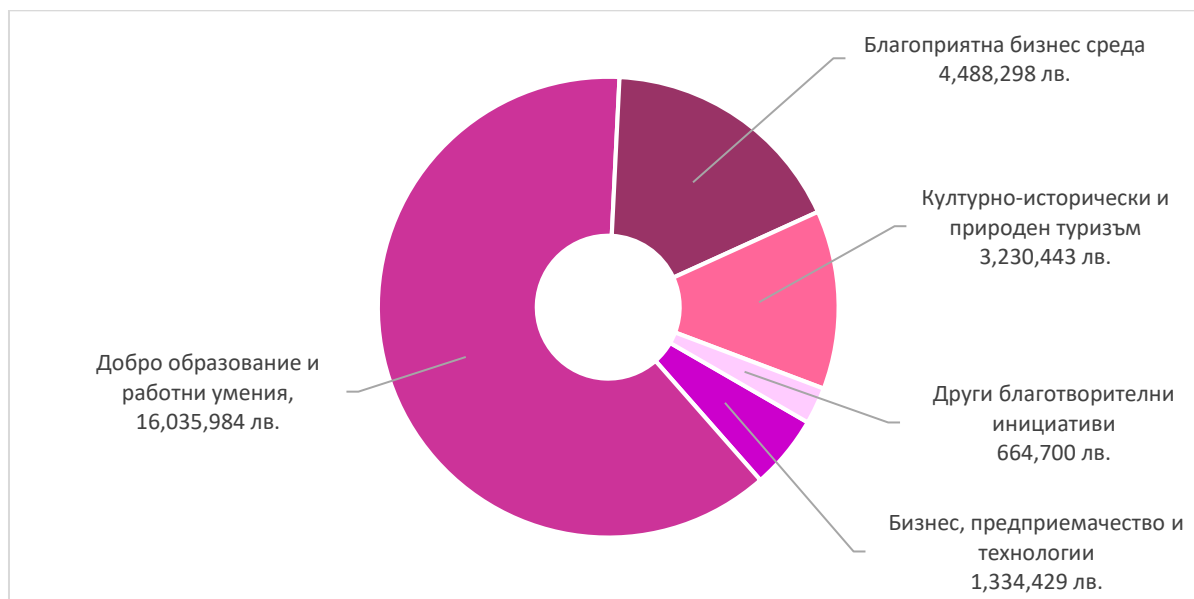

2.3. Фондация „Америка за България“

Общият брой на одобрените проекти през календарната 2020 г. от Фондация „Америка за България“ е 112. Обемът отпуснати средства от организацията (включително и такива, които са за проекти, стартирали в по-ранна година, но имат текущо финансиране през 2020 г.) е 25 753 854 лв.

Повече от половината отпуснати средства (62%) фондацията е инвестирала в значими проекти в сфера „Добро образование и работни умения“. За проекти в сферата „Благоприятна бизнес среда“ са предоставени 17% от общия обем финансиране. За насърчаване на културно-историческия и природен туризъм в страната са инвестирани 13%, а в сферата „Бизнес, предприемачество и технологии“ – 5% от общия обем.

Фиг. 14: Разбивка на дарените средства в лева по приоритетни области на финансираните проекти през 2020 г. от Фондация „Америка за България“

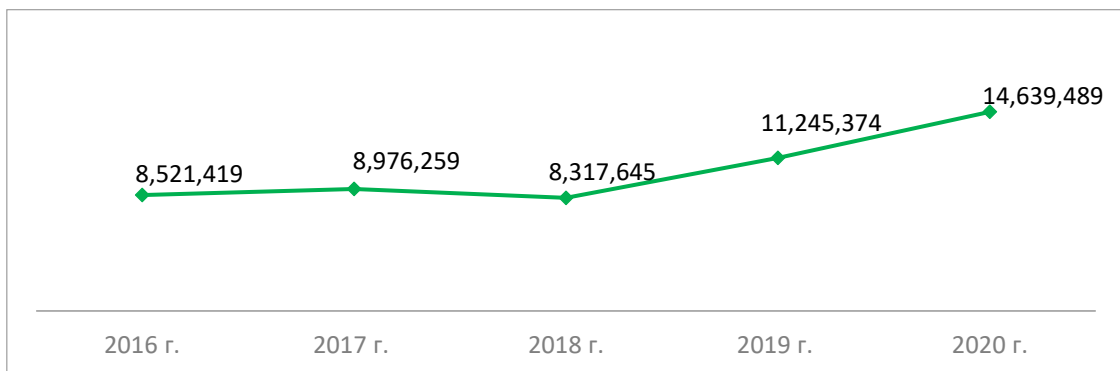
3. Физически лица

Този част от Анализа на дарителството 2020 г. е изготвена с финансовата подкрепа на фонд „Активни граждани България“ (www.activecitizensfund.bg) по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ЕИП). Цялата отговорност за съдържанието се носи от БДФ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че отразява официалното становище на Финансовия механизъм на ЕИП и Оператора на фонд „Активни граждани България“.

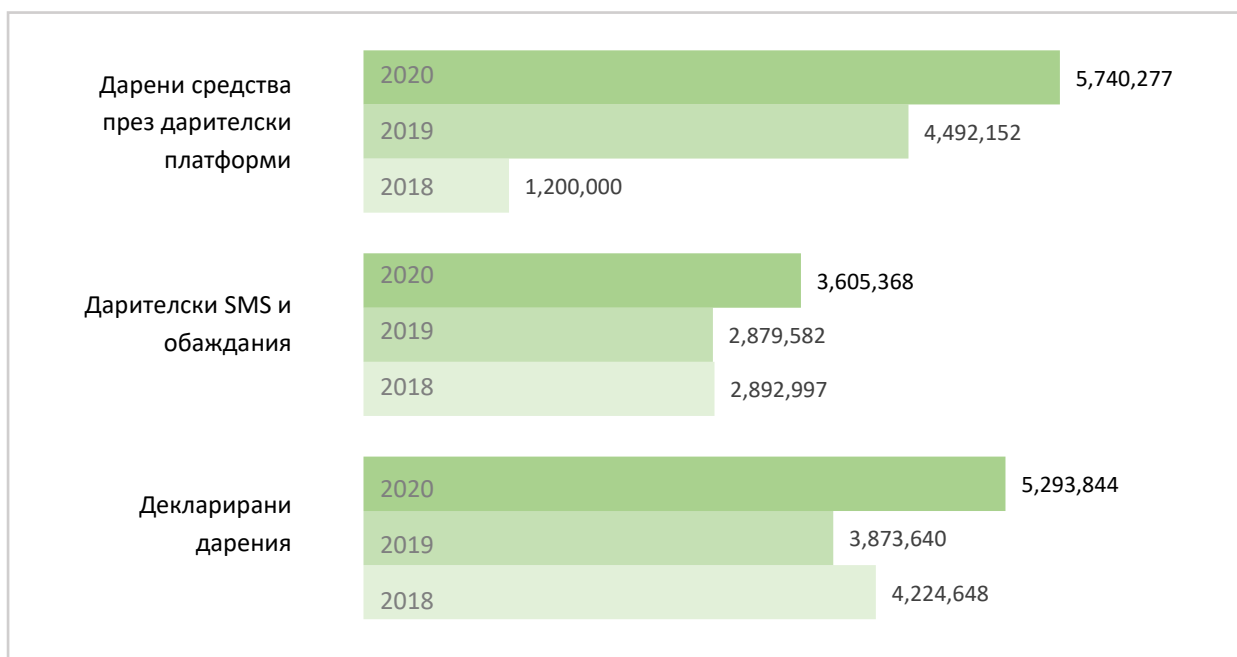
3.1. Общ размер на дарените средства от физически лица

Значителен ръст на даренията през 2020 г. се регистрира и при физическите лица. Общият размер на финансовите дарения от тях е **14 639 489 лева**. Обемът се формира от декларираните данни от физическите лица пред НАП и дарителските обаждания и SMS по данни от мобилните оператори и онлайн дарения в дарителски платформи. Спрямо 2019 г. се регистрира 30% ръст в дарените суми от физически лица.

Фиг. 15: Графика на дарените финансови средства от физически лица в последните 5 години, лева

Фиг. 16: Тенденции в дарените от физически лица през за последните 3 години

3.2. Дарения от физически лица по данни на НАП

Съгласно справка от данъчните декларации по чл. 50 от ЗДДФЛ за 2020 г. сумата на направените дарения е 5 293 844 лв., което е 37% повече спрямо дарените средства през 2019 г. През 2020 г. 1 550 физически лица са декларирали дарения, докато през 2019 г. техният брой е бил 1 489 човека.

По отношение на получателите на даренията (юридически и физически лица) нормативната рамка отново дефинира групи/кодове лица, в чиято полза се правят даренията, както е при компаниите. Единствената разлика е, че физическите лица не биха могли да декларират дарения на компютри срещу данъчни облекчения. През 2020 г. се регистрира увеличение от 4% на броя физически лица, декларирали дарения към трите основни групи.

Фиг. 17: Брой физически лица, направили дарение, и суми на даренията за 2019 и 2020 г. по данни на НАП

Показател	2019		2020	
	Брой лица, направили дарение	Сума на направените дарения	Брой лица, направили дарение	Сума на направените дарения
Получатели с код 01 Здравни и лечебни заведения, специализирани институции за предоставяне на социални услуги на деца и възрастни, детски градини, училища, университети, културни и образователни институции, НПО в обществена полза, Български Червен кръст, УНИЦЕФ	1 418	3 797 261	1 472	5 054 872
Получатели с код 02 По реда и условията на Закона за меценатството	49	68 330	58	207 745
Получатели с код 03 „Фонд за лечение на деца“ към НЗОК Център „Фонд за асистирана репродукция“	22	8 049	20	31 227
ОБЩО:	1 489	3 873 640	1 550	5 293 844

3.3. Дарения с дарителски SMS-и, обаждания и онлайн дарителски платформи

Справка от трите мобилни оператора в страната (A1, Telenor, VIVACOM) сочи увеличение от 25% на сумите, дарени от физически лица с дарителски SMS и обаждания, спрямо предходната година. През 2020 г. с дарителски SMS и обаждания са дарени **3 605 368 лева**.

С дарителските номера се подкрепят инициативи като: „Българската Коледа“, кампании на Министерство на здравеопазването, Министерство на отбраната и Министерство на вътрешните работи в помощ на деца на пострадали и загинали техни служители по

време на служебен дълг, кампании на УНИЦЕФ България, фондация „И аз мога“, SOS Детски селища, Български Червен кръст, както и кампаниите, които набират подкрепа и чрез единния дарителски номер 17 777 - DMS.

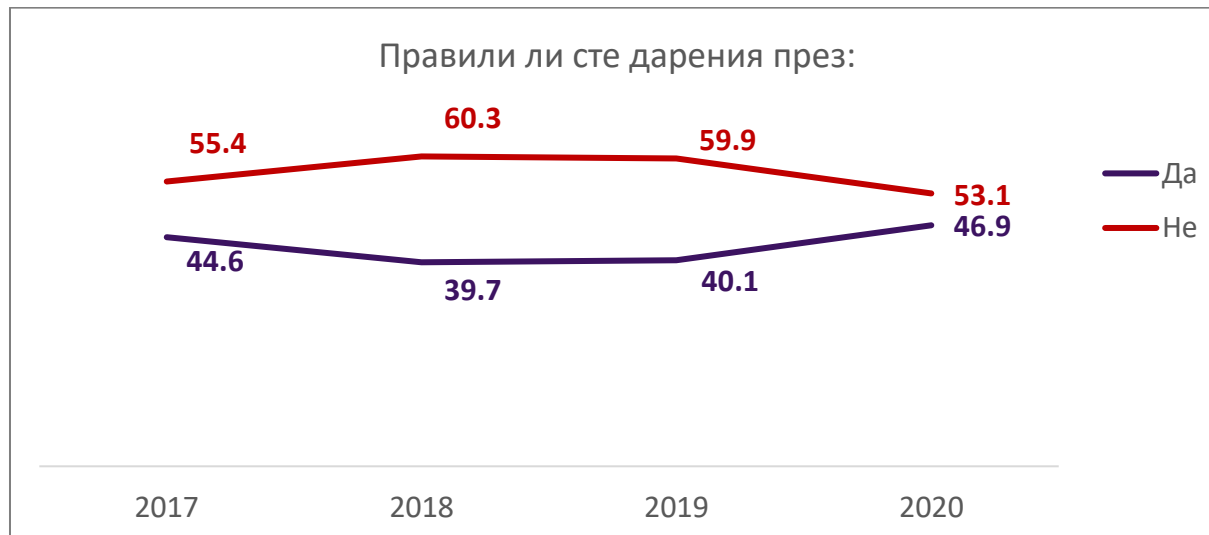
През 2020 г. дарените онлайн средства през дарителските платформи бележат значителен ръст. Най-популярните платформи в страната се управляват от юридически лица с нестопанска цел в обществена полза. В типичния случай на платформите се публикуват кампании за лечение на физически лица (деца или възрастни) и кампании в подкрепа на каузи на граждански организации (НПО). През изминалата година много от кампаниите бяха насочени за набиране на средства за справяне с кризата.

3.4. Обществено проучване за дарителски практики и нагласи към дарителството

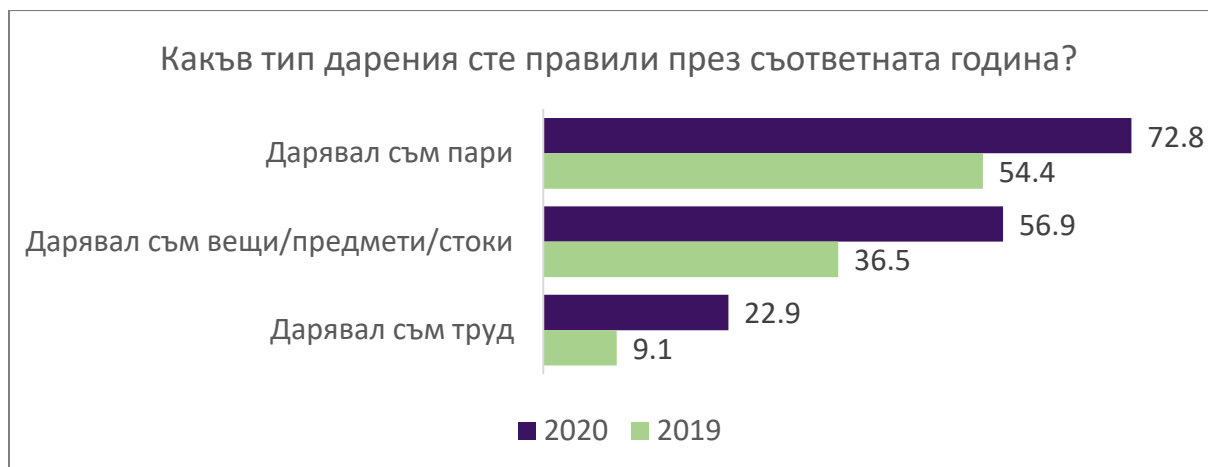
За целите на анализа на дарителството и по поръчка на БДФ „Алфа Рисърч“ проведе представително проучване за обществените нагласи към дарителството през 2020 г.

В сравнение с проучването през 2019 г. се отчита ръст сред хората, които споделят, че са правили дарения през 2020 г.

Фиг. 18: Съотношение между броя хора, потвърдили, че са дарявали, и тези, които не са дарявали за периода 2017 – 2020 г.

Фиг. 19: Съотношение между броя дарявали хора в зависимост от вида дарен ресурс през 2019 и 2020 г.

Най-силните мотиви за индивидуалните дарители са желанието да помагат, макар и с малки средства, личното отношение към каузата и конкретното предназначение на дарението.

Фиг. 20: Основни мотиви за даряване сред хората през 2019 и 2020 г. (%)

Запазва се и йерархията на подкрепяните каузи. По-съществен ръст е налице за свързани с COVID-19 кризата каузи, като проучването регистрира такъв за здравните като цяло (от 42% до 56%), както вероятно част от хората са определили даренията си от 2020 г. Изрично посочилите, че са дарявали заради кризата, са 8 на сто. Религиозните каузи (отново вероятно в контекста на здравната криза) също бележат ръст. Макар и в по-малка степен, ръст е налице и в дела на дарявалите за свързани с човешките права каузи.

През 2020 г. се затвърждава тенденцията към увеличаване на сумите, които хората даряват в подкрепа на избрани каузи.

По отношение на предпочитаните от хората начини да даряват - даренията в кутии и с дарителски SMS остават като най-разпознаваемите и предпочитани. Закупуването на продукт с кауза, даряването на труд или закупуването на билети за събитие бяха механизми, които много бързо и успешно се трансформираха в удобни онлайн инструменти за мобилизиране на подкрепа и набиране на дарения. Подобни инициативи предприеха освен гражданските организации и отговорните бизнеси, които обвързаха онлайн продажбите си с възможност за дарения в полза на хора или институции и организации, засегнати от кризата.

Фиг. 20: Предпочитани начини на даряване през 2019 в сравнение с 2020 г.

Фиг. 21: Бариери пред даряването

Дарителството в България през 2020 г.

Анализ на Български дарителски форум

Анализът се основава на база данни от Национална агенция по приходите за декларирани дарения от компании, еднолични търговци и физически лица, преглед на отчети в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, преглед на отчети на международни донорски организации, социологическо проучване, проведено от агенция „Алфа Рисърч“ през месец юни 2021 г., както и разширени въпросници до компании и фондации сред общността на дарителите в България; справка от трите мобилни оператори за даренията с обаждане и SMS и преглед на отчетите на съществуващите дарителски платформи в страната.

Анализът е изготвен с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България“

**AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION**